

Irak'ta direniþçi örgütler

Cumartesi, 06 Aralık 2008

GiriþIrak'ta ABD iþgaline karþý direnen kesimlerin çatýþmaya nasýl baktýklarý onlarý kategorize etmede kolaylýk saðlayacaktır. Irak'ta meydana gelen çatýþmalar Saddamcýlar tarafýndan ulusal kurtuluþ hareketi, Ýslâmcýlar tarafýndan cihat ve iþgalci ABD tarafýndansa terörizm veya ayaklanma þeklinde tanımlanmaktadır.

Direnip sadece ABD, müttelikleri ve onlara silah, erzak tabýyanlarý deðil, polisleri, iþbirlikçileri ve ihbarcýlarý da hedef almaktadır. Ýlk günlerde son derece daðýnýk, kopuk ve etkisiz olarak görülen saldýrýlarýn ve bunlarýn etkilerinin nitelik deðiþtirdiði, hâlâ tek bir olumsuz olmayan bir þekilde olsa da birden fazla güç veya grup tarafýndan yönlendirilen ve yönetilen gerilla savabýna dönüþtüðü görülebilir. Doðrusu tamamen kaos ortamýnýn hâkim olduðu Irak'taki gerilla hareketleri inceleyen bir çalıþmanın en azýndan þu aþamada birçok eksiði söz konusudur. Sözgelimi giderek yoksullaþan Irak'ta, mafyalanan minik çeteler, fidyeciliði, hýrsýzlyðý ve adam kaçırmayı direniþ kılıfına uydurup, Irak'ta yaşanan anarþinin daha da artmasına neden olmakta, ülkenin baðýmsızlık mücadelesine giripen ve fidyeden para kazanmak isteyen birbirine karþmaktadır. Irak'taki silahlý gruplarý araptýrırken bu örgütlerin kim olduðunu, lider kadrosu, ideolojik yapýsýný, örgütler arasýndaki iliþki biçimini, aralarýndaki ideolojik ayrýlýklarý, amaç ve ortaya koymak gerekir. Ama silahlý gruplarýn sayýsýnýn 60 olduðu tahmin edilen Irak partlarýnda bütün bu unsurlarý içeren kapsamlý bir çalıþma, en azýndan þu aþamada zorluklarla doludur. Sadece imkân dahilinde az da olsa tanıtmaya ve mümkün olduðunca da sýnyflandırmaya çalıþacaðız. Irak'ta direniþ hareketleri þu unsurlardan oluşur: Basçýlar, Þiiler, Sünniler ve irili ufaklý olup belli bir kimliði ön plana çýkarmayan diðer örgütler. Bu çalıþmada, belki de çoðunluðu oluþturdukları kendilerini her kurulacak yönetimin “olmazsa olmaz”ý kabul eden ve direniþi terk etmiþ görünen Þiilerin dýþýnda kalan ve kimliklerini ön palana çýkaran gruplar ele alınacaktır. A. Baasçý Örgütleri 1. Saddamcý Olanlar Baasçý hareketin ciddi eylemler yaptıðý bölgelerden birisi Baþkent Baðdat'tır. Baðdat'taki olaylarýn yapýsý son derece karmaþıktır. Bu ilde, Saddam'a yakýn olduðu bilenen Azamiye, Veziriye, Mustansiriye, Dora, Mansuriye ve Anayol (Baðdat Uluslararası Havaalanına giden yol) gibi bölgelerin hiç de sakin olmadıðý gözlemlenmektedir. Eylemlerin çoðu Sünnî mahallelerde meydana gelmesine raðmen Baðdat'ın Þiî mahallerinde de saldýrýlar olmakta ve bunlardan bazılarıný Saddamcý olduðu belirtilen gruplar üstlenmektedir. Saddam yanlılarınýn gerçekleþtirdikleri eylemlerin yoðunlaþtıðı ve yayılma eðilimi gösterdiði bölgelerden biri de Musul'dur. Sünnî üçgeninin kuzeydeki uç noktasını oluþturan Musul Felluce operasyonundan hemen önce aynı anda 10 karakolun basıldı ve þehirde mevcut üç bin polisin iki bini polisliði býraktı. Musul'un önemi, kuzeydeki en önemli þehir olması ve iþgalin ilk günlerindeki karmaþadan sonra sorunlarýn büyük ölçüde giderilmesidir. Son dönemde bu bölgenin karmaþıklaşması ve çatýþmalarýn artması ABD'nin istikrar saðladığı bölgelerde de asker sayýsýný gerektirecektir ki, bu ABD'nin asker sayýsýný azaltma, en azýndan artırmama isteðiyle çeliþmektedir. Týkrit ise son derece önemli bir merkezdir. Saddam yönetiminin kalbi sayılan bu þehirde baþlangıçta ABD'nin önde gelen apiret reisleriyle saðladığı anlaşmadan sonra çatýþmalar meydana gelmesi Musul'daki gibi bir etki yaratabilir. Saddam Hüseyin'in mensup olduðu El Bicac apiretinin baþkanı Abdullah Hattab Mahmut'un oðluyla birlikte bir silâhlý saldýrıda öldürülmesi ve Saddam Hüseyin'in özel sekreteri ve yakýn koruması Abd Hamut'un yakalanmasýndan kısa bir süre sonra babasına karþý giripilen suikast birbirinden ayrı olaylar gibi deðerlendirilmesine raðmen zaman ve ortam bir bað olduðunu düþündürmektedir. Bu olaylar sonrasýnda Týkrit'te ABD askerlerine yönelik saldýrılarda artıþ meydana gelmiþtir. Tüm bu olaylar Kerkük hariç Sünnî Araplarýn yapıldığı bölgelerde istikrarlı bir bölge olmadıðını göstermektedir. Kerkük'te de sorunlar baþ göstermeye baþlamıþtır. Her ne kadar ABD'ye yönelik saldýrýlar gerçekleþmese de iþgal yönetiminde kaynaklanan sorunlar nedeniyle Kürtler ve Türkmenler arasýnda sorunlar su üstüne çýkmıþtır. Adý geçen bölgelerde saldýrýlarýn ortak bir komuta ve kontrol yapýsına sahip olduðu ileri sürülmektedir. En azýndan eylem biçimleri, geliþmiþ tekniklerin kullanılması ve olaylarýn geniþleme alanı bunu desteklemektedir. Ýþgalin başlamasýndan bir süre sonra Baasçý direniþin ortaya çýkması Saddam Hüseyin ve yandaşlarınýn Irak içinde bir ölçüde de hâlâ etkinlik saðlayabilecek durumda olduðunu göstermektedir. Buna iliþkin çepitli nedenler öne sürülebilir: Eski rejimde ayrıcalık sahibi apiretlerin ya da gruplarýn bu ayrıcalıklarýný kaybetmeleri, kiþisel veya ailesel sadakatler, ideolojik yönelim ve maddi açıdan kötü durumda olanlarýn para karþılığında bu tür saldýrılara karþması. Saddamcý örgütlerden Saddam'ın Fedai Eylöl' ve 'Ýylanın Babı Hareketi'[1][1] adý altında faaliyet göstermektedir. Bu örgütün eylem sayýsýnda ve niteliğinde bir artıþ bulunduðu gözlemlenmektedir. Fedaileri Irak savabý öncesinde adından çok sık bahsedilen ama Irak'ın iþgali sırasında ortadan kaybolan bu grubun üyelerinin büyük bir kısmını ulusalçı ve Ýslâmcý silahlý gruplara üye olduðu bilinmektedir. Baðdat'ta Saddam'a yakýn olduðu bilenen Azamiye, Veziriye, Mustansiriye, Dora, Mansuriye ve Anayol (Baðdat Uluslararası Havaalanına giden yol) gibi bölgelerin hiç de sakin olmadıðý gözlemlenmektedir. Bununla birlikte, eylemlerin çoðu Sünnî mahallelerde meydana gelmesine raðmen Baðdat'ın Þiî mahallerinde de saldýrýlar olmakta ve bunlardan bazılarıný Saddamcý olduðu belirtilen gruplar üstlenmektedir. 2. Saddamcý Olmayan Baasçý Örgütleri Bu örgütler Baas hareketinin zamanla Saddam hareketi haline geldiðini düþünen[2][2] Irak'ın yerli unsurlarýndan, eski Irak ordusunun subaylarýndan, istihbarat elemanlarýndan ve Baas Partisi üyelerinden oluşmaktadır. ABD'nin uygulamarýndan dolayı (yakınları akrabalaları öldürülenler, evleri basılanlar hakarete uğrayanlar, Ebu Gureyb'e den geçenler ve yakınları) direniþe yoðun katýlımların

olduğu söylenmekte ve kendilerini ulusal ve dini isimlerle adlandıran bu gruplara katılanların hemen hepsi “mücahit” olarak görülmektedir. Bir yılda aralarındaki iletişim ağına genişleten bu gruplar, eski askerlerden oluştukları için, gerilla yöntemleri konusunda uzaktan kumandalı bomba patlatma, yollara mayın yerleştirme, konvoyları pusuya düpürme konusunda deneyimli ve orta Irak'ta halk desteğine sahip bulunmaktadır. Felluce, Ramadi, Bakuba gibi kentlerde kolayca kaybolabilmekte, halkın arasına karışabilmektedir. Özellikle, yeni Irak ordusu ve polisi arasında istihbarat ağı kurdukları da iddia edilmektedir. Ellerinde savaş döneminden kalan ve daha uzun süre yetecek kadar silah ve cephane olduğu ileri sürülmektedir. Feda eylemleri bu grupların yöntemi değildir ve kültürel olarak da bu tür saldırılara yabancıdırlar.[3][3]Baasçı olduğu ileri sürülen bazı örgütlerden de adı geçen “Irak Halkın Kurtuluşu Cephesi” adlı örgüttür. Cephe, yaklaşık 10 örgütü katılmıyyla ortaya çıkmıştır ve içinde milliyetçi, İslamcı direnişçiler bulunmaktadır. Bu grup, hükümetini gayr-i mebrû olarak görmektedir. Cephe rehine olan Fransız gazetecilerin serbest bırakılması için girişimlerde bulunmuştur. Örgütün içinde eski komünistler de mevcuttur ve cephe lideri Abdurrahman Cabbar Kubeysi Eylül ayı başlarında Paris'ten dönüşünde Amerikan Yılgın Güçleri tarafından tutuklanmıştır. Ancak cephe faaliyetlerini özellikle Felluce, Basra, Diyala, Kerkük ve Erbil'de hâlâ sürdürmektedir. Sadece siyasi faaliyet gösteren bir cephe olmakla birlikte Iraklı direniş gruplarıyla ilişkisi de olduğu sanılmaktadır. 3. Baasçı ApiretlerSaddam Hüseyin döneminde rejimle çok iyi ilişkileri olan bölgeler ve apiretler arasında önemlileri Bağdat bölgesinde Cuburlar ve Luheybler, El Alam ve Tarmiya'da Ubeydiler, Balad'da Azza, Dur'da Harb, Musul ve civarında Tay ve Ekaydat, Bağdat ile Samarra arasındaki bölgede Hazrej, Halis'te Mađami, Batı Bağdat'taki Duleymilerdi. Ancak bu apiretlerin tamamıyla Saddam Hüseyin'e bağlı olduğunu söylemek de doğru olmayacaktır. Örneğin, 1995 yılında Mazlum El Duleymi'nin öldürülmesi sonucunda bölgede bir isyan çıkmıştır. Bu isyanın merkezi Ramadiydi ve özellikle Duleymilerin bir parçası olan El bu Nimr kolu bu isyana öncülük ediyordu. Bu isyan kısa sürede bastırılmadı ve o dönemde isyana Bağdatlıların bir kısmı da katıldı. İsyana Ramadi ile kalmadı ve yakın kasabalara yayıldı. Sonuçta çok kanlı bir şekilde bastırılan bu isyan o yıllarda Saddam Hüseyin'i oldukça uğraştırmıştır. Buna rağmen bugünlerde Ramadi ve civarı özellikle direniş ilk aşamalarında en çok saldırının gerçekleştiği bölgelerden birisi olmuştur. Bunun en mantıklı açıklaması El bu Nimr'in bu kasabada çoğunluğu oluşturulmaması ayrıca Duleymi apiretinin diğer kollarının da eski rejimdeki ayrıcalıklarının kaybetmeleri nedeniyle direniş destek vermeleridir. Saldırıların çoğunluğunun gerçekleştiği Balad ve Halis kasabalarında çoğunluk Sünni Arap'tır. Özellikle, Balad'daki (Diyala bölgesindeki en ölümcül eylemler bu bölgede gerçekleşmiştir.) Azza apireti ve Halis'teki bazı apiretlerin Saddam Hüseyin ile yakın ilişkileri olduğu ve bu apiretlerin ve bölgelerin önceki rejim döneminden faydalandıkları bilinmektedir. B. Sünni İslamcı ÖrgütlerTeknik ve taktik anlamdaki gelişmelerin yanı sıra daha kapsayıcı ve Irak'ta daha çok kabul görececek bir slogan ile ortaya çıkan grupların, direniş yönlendirdiği söylenebilir. Bu noktada, bu yeni oluşumun diğerlerine rakip olarak ya da onlardan farklı olarak ortaya çıkmasından ziyade bu grupların farklı bir potansiyele sahip olduğunu söylemek daha doğru olacaktır. Büyük oranda destek merkezleri, elemanları ya da liderleri ayrı olmasına rağmen ümmetçi unsurların iç içe geçtiği İslamcı örgütler, hem militanlarının motivasyonu halkta bulduğu destek açısından diğerlerine göre daha başarılı olmuştur. Özellikle, kendilerine siyasal bir temsil yaratamaması nedeniyle askerî eylemlerin siyasî alanda sonuç üretmesinde yaşanan sıkıntılar, Sünnî Ulemalar Konseyi ya da diğer Sünnî İslamcı hareketlerin gelişmesi ve muhatap olarak belirginleşmeye başlamasıyla farklı bir aşamaya geçmiştir.[4][4] Sünnî İslamcı grupların örgütlenmesine ilişkin en önemli gelişme 25 Aralık 2003'te farklı Sünnî grupların bir araya gelmesiyle Ehlü Sünnet ve Cemaat Pura Konseyi adı altında bir kurum oluşturulmasıdır. Bu grupların Selefî, Sufî, Müslüman Kardeşler, Sünnî cemiyetler, Türkmen ve Sünnî siyasî oluşumları kapsaması tüm Irak'taki Sünnî İslamcı hareketlerin birliktedir. Bu oluşumun, Saddam Hüseyin'in yakalanmasından sonra meydana gelmesine rağmen, hazırlıklarının aylar önce başlatıldığı bilinmekteydi. Yine de bu gelişmenin, Saddam'ın yakalanmasıyla oluşan psikolojik ortam içinde, Sünnî direnişçilerin etkilenmesinin bir sonucu olduğunu söylemek çok da yanlış olmayacaktır. Saddam tehdidini, ABD tehdidi kadar önemli bir tehlike olarak algılayan ve siyasal sistemden dýşlandıran ve radikalleştikçe başka çaresi kalmayan Sünnî gruplar arasında birbirliði özellikle, Nisan 2004'te direnişin en kanlı aşının yaşanmasında kendisini göstermiştir. Daha önceki dönemlerde vur-kaç eylemleri ağırlıkta olmasına rağmen, bu grupların saldırıyı yaptıktan sonra da ölme kalıplaşmış faaliyetleri görülmektedir. Bu gruplara Sünnî apiretlerden çok sayıda genç apiret mensubu katıldığı belirtilmektedir.[5][5]Askerî kaynaklara göre, saldırılar daha çok Bağdat ve Bağdat çevresindeki iki bölgede yoğunlaşmaktadır. Bağdat'ın kuzeyindeki Balad, Bakuba ve Tikrit ile batıdaki Felluce ve Ramadi bölgeleri, genelde pusuya düpürmek beklende gerçekleştirilen saldırıların sıkça yapıldığı bölgelerdir. Felluce'deki direnişçiler Suudilerle irtibatlandırılmakta, camileri üs olarak kullandıkları söylenmekte ve Vahhabiliği yaymaya çalışıyor pek çok vaizin bölgede bulunduğu iddia edilmektedir. Bunların bazılarının Baasçılar tarafından öldürülmesi olarak kullanıldığı düpünülse de bazılarının yapılarının bağımsız olduğuna dair bilgiler vardır. Bazı raporlara göre savaştan birkaç ay önce Irak'a çepçimli ülkelerden “cihat” yapmak için gelen çok sayıda Arap gönüllü bulunmaktadır. Normal partlarda bu tür bir girişime izin vermeyecek olan Saddam Hüseyin'in olası bir savaş durumunda bunları kullanmak için girişlerine izin verdiği ileri sürülmektedir. Ayrıca, Irak'ın Suriye ve Suudi Arabistan'la olan ilişkileri

son derece uzun ve çöl arazisi olması nedeniyle kontrol edilmesi çok zor olan bölgelerdir. Bu sınırlar yoluyla da ülkeye çok sayıda savaştan önce Irak'a 5000-7000 civarında Arap gönüllü girmiştir.[6][6] Feda eylemleri bu örgütlerin ön önemli silahlarıdır. Özellikle yabancı işçilerin kaçırılıp öldürülmesi bu grupların son zamanlarda en çok kullandıkları propaganda beklidir.[7][7] Bu tür örgütleri harekete geçiren güdülerin başında ABD'nin bir Müslüman toprağını işgal eden gayr-i Müslim bir güç olması gelmektedir. Saddam'ın da kullandığı cihat kavramı bu örgütler için çok daha önemlidir. Cihadın ilân edilmesi için dinî otoriteler tarafından fetva verilmesi gerekmektedir. Bu fetva bazı dinî otoriteler tarafından verilmiştir. Örneğin, Müslüman Kardeşler'in ruhanî lideri Peyh Yusuf el-Karadavî Irak'ta yabancıları kovmak için yapılacak çabayı cihat olarak tanımlamış fakat bunu devletlerin örgütlemesi gerektiğini belirtmiştir. Irak'ın en etkin Sünnî din adamlarından birisi olan Peyh Ahmet Kubeysî de aynı fikirdedir. Onun desteklediği Irak Birleşik Ulusal Hareketi partisi birçok saldırıyı üslenmiştir. Her ne kadar fetvalar ve içeriği dinî çevrelerde tartışmalar yaratsa da asıl mesele bunların savaşçıları üzerinde yarattığı etkidir. Sünnî örgütlerin genel özelliklerinden bahsettikten sonra bu başlık altında sıralanabilecek ve isimleri ön plana çıkan örgütleri ele alalım. 1. El Kaide Bağılantı Örgütleri İrak'taki herhangi bir örgüt içinde bile değişik fraksiyonların Kaide ile ilişkileri birbirlerinden farklıdır. Örneğin Kuzey Irak'ta Kürt kontrolündeki bölgelerde 2001 sonbaharında ortaya çıkan ve ayrı bir başlık altında ele alacağımız Ensar El İslâm[8][8] üç fraksiyondan oluşmaktadır. 2001 sonbaharında bu fraksiyonlardan ikisi El Kaide'ye temsilci gönderirken, üçüncüsü El Kaide'den uzak durmayı tercih etmiştir. Bunun ötesinde, Saddam ve El Kaide arasında ilişkiler olduğu iddiaları da İslâmcı militarizmi iyi anlamamaktan kaynaklanmaktadır. Bu kapsama girebilecek örgütler açıkça ABD askerlerine karşı cihat ilân etmişlerdir ve eski rejimle aralarında bir bağ kurmamakta ve ona düşmanlıklarını her fırsatta belirtmektedirler. Yine, Iraklı olmayan Sünnî İslâmcılardan oluştuğu ileri sürülen Muzaffer Mücahitler Grubu (Bunların askerî kanatlarının ismi Behit Hattab Tugay'dır.), Abdullah Azzam'ın kendisine ruhanî lider kabul ettiğini açıklayan Iraklı Selefilere karşı saldırganlığının sorumluluklarının üstleneni ve El Kaide ile ilişkilerinde olduğu ileri sürülen önemli gruplar arasındadır. İrak'ın Amerika'nın Afganistan'ı yapmak isteyen El Kaideciler özellikle bombalı feda eylemleriyle öne çıkmaktadır. Bu gönüllüler hareketinin özellikle Kuzey Irak'ta yaygın eylemleriyle korku yarattığı görülmektedir. İrak'taki silahlı direnişte son dönemde yepyeni bir sayfa açılmakta, direniş grupları güçlerini birleştirmektedir. a. Ensar El İslâm Bu örgüt Irak'taki savaşta büyük darbe almıştır. Buna rağmen yetkilileri neredeyse her olayda bu örgütün parçası olarak ve bu örgütü sorumlu tutmaktadır. Ancak bu tutum, savaştan önce dahi varlığı ve gücü sınırlı olan savaşta da büyük darbeler yediği ileri sürülen örgütün bu anda olması gereken durumla çelişmektedir. Bu örgüt, Irak'taki çok sayıda feda eyleminden sorumlu tutulmaktadır. Özellikle, Erbil ve Kerkük vilayetlerindeki feda eylemlerinde ve hatta Bağdat'taki bazı saldırılarda bu örgütün adı geçmektedir. Bunlardan bir kısmında doğrudan eylemi yapan bazıları ise eyleme lojistik destek sağlayan grup olarak gösterilmektedir. Bu grubun özellikle Kürtlerin kontrol ettiği kuzey vilayetlerindeki eylemleri nedeniyle bu bölgede oldukça etkili oldukları bilinmektedir. Asıl etki alanı, Kuzey Irak'taki Halepçe bölgesine yakın bazı küçük kasabalar olan örgüt, son dönemde eylem sahaları genişletmiş ve kanlı eylemler gerçekleştirmiştir. Bununla birlikte, açık bir biçimde örgütün sonrasındaki dönemde savaş öncesine göre çok daha fazla eylem yaptığı ve eylemlerinin etkili olduğu gözlemlenmiştir.[9][9] Örgüt Celal Talabani ve Mesud Barzani güçlerine karşı da savaşmaktadır. Bu anda 2 bin kişilik silahlı bir gücü mevcuttur.[10][10] İddialara göre, El Kaide Irak'taki istikrarsızlıktan faydalanıp ABD'ye karşı bu direnişi desteklemektedir. Kaide ile Ensar El İslâm arasında bağlantı olduğu iddiasını rakipleri olan Talabani dillendirmektedir. O, iki örgüt arasında ileri sürdüğü bağlantıyı, 11 Eylül'den sonra ortaya atmıştır. Ancak, ABD'nin ve desteğine mazhar olmuştur. ABD de Talabani'nin bu iddiasını daha da genişleterek Saddam'a kadar uzattı. Halbuki bu gruba bağ etmesi için Saddam'ın Talabani'ye silah ve mühimmat desteği sağladığı bilinmektedir.[11][11] Talabani ile üstünlük mücadelesine giren, üyelerinin azlığına rağmen onu korkutan bu radikal Kürt grup, Mart 2003'te ABD'ye bombardıman uçaklarının saldırısıyla ileri sürülen bir yara almıştır. Ancak bir süre sonra geri dönerek etkili eylemler yapabileceği biliniyordu.[12][12] İran'ın da desteklediği de ileri sürülen örgüt, Kuzey Irak'ta İran sınırına yakın Hac-ı Ümran ve Halepçe'y Dohuk civarına yakın bölgelere hakimdir. Örgütün, Kuzey Irak'taki diğer İslâmcı örgütlerle (Hizbullah ve Hareket-i İslâmî ile) ilişkileri iyi değildir. Örgüt, özellikle Kürdistan Yurtsever Birliği ile girdiği çatışmalarda adından söz ettirdi. Kürdistan Yurtsever Birliği ise Ensar El İslâm'ın İran'dan aldığı güce dikkat çekmekte ve aralarındaki çatışmalardan sonra örgüt militan İran'a geçtiklerini iddia etmektedir.[13][13] Kuzey Iraklı Kürt gruplar, Ensar El İslâm'ı 'Kürt Taliban' diye tanımlamaktadır. Eylem kapasitesi ile uzun süre istikrarlı bozabilecek olan bu örgüt, içeriden kolayca destek bulabilmekte ve dinî radikalizmden beslenebilmektedir. Bu nedenle yabana atmamak gerekmektedir. Bu örgüt, Irak'ta istikrarsızlık devam ettiği müddetçe eylem yapma yeteneğini koruyacaktır.[14][14] b. Muzaffer Mücahitler Grubu Iraklı olmayan Sünnî İslâmcılardan oluştuğu ileri sürülen örgüt (bunların askerî kanatlarının ismi Behit Tugay'dır), Abdullah Azzam'ın kendisine ruhanî lider kabul ettiğini açıklamıştır. Bu örgüt, Irak Selefilere karşı saldırganlığının sorumluluğunu üstlenmiştir ve El Kaide ile ilişkilerinde olduğu ileri sürülen önemli gruplar arasındadır. 2. Tevhid ve Cihad İrak'ta direniş

konusunda belki de en çok adýndan söz ettiren bu örgütün liderliđini Zerkavî'nin yaptýđý söylenmektedir. Önce bu örgütün hakkýnda birçok spekülasyon bulunan liderini sonra da kendisini ele alacađýz. a. Örgütün lideri ZerkavîAsýl adý Ahmet Nezzal Fudayl el Halayile olan Zerkavî, Irak'ta arananlar listesinde birinci kípidir. Amman yakýnlarýndaki Zerka kentinde dođduđu için Arapça 'Zerkalý' manasýna gelen 'Zerkavî' adýyla anýlmaktadır. 1966 dođumlu bir Filistinli olan Zerkavî'nin, tek bacadýnyn olmadýđý söylenmektedir. 2003'e kadar da pek bilinen bir isim deđildi. Tek fotođrafý CIA'nyn elinden medyaya dađýtýlmýp, hangi yýl çekildiđi belli olmayan, siyah beyaz bir fotođraftýr. Kimi kaynaklara göre Zerkavî'nin Afganistan'da sadece Ürdün ve Filistinli gençlerle ilgilenen bađýmsýz bir yapýsý vardý. El Kaide ile sadece “gönül” bađý bulunuyordu. 1995'te Ürdün'e döndüđünde önce tutuklandý, sonra serbest býrakýldý ve yeniden Afganistan'a döndü. O arada Ürdün'e dönen arkadaþlarý Ürdün makamlarý tara tutuklandý ve yargýlandý. Kendisinin de gýyaben yargýlandýđý dava Ürdün basýnýnda “Tevhid Cihad Örgütü” davasý olarak bilindi. Gýyabýnda hapis cezasý aldý. O dönemde (2000 yýlýnda Irak'ta olduđu tahmin edilse de Zerkavî'nin Irak'a Taliban iktidarýnyn son bulduđu 2001 ekiminden sonra geldiđi ve Ýran üzerinden Irak'ýn kuzeyine sýđýndýđý tahmin edilmektedir. Zerkavî'nin pimdi nasýl bir görünümde olduđunu bilen mevcut deđildir. Olması da zor görünmektedir. Yapayýp yapamadýđý da þüphelidir. Zerkavî'nin hayatta olup olmadýđýna dair bilgiler çelipkilidir. Her ne kadar Amerikalýlar Zerkavî'nin hâlâ yapadýđýna inansa da öldüđünü söyleyenler de var. Merkezi Londra'da bulunan ve El Kaide baþta olmak üzere benzeri örgütleri çok iyi bilen, Makrizi Tarih Araþtýrmalarý Merkezi Müdürü Dr. Hani Sibai'ye göre Zerkavî, Amerika'nyn Irak'a saldýrýsýnyn ilk günlerinde ölmüþtür. ABD, Zerkavî'nin yapadýđýnny ileri süre Irak'ta her olaydan onu sorumlu tutmayý, böylece eylemlere “hazýr fail” bulundurmayý amaçlamaktadır. Tek bacaklý olduđu iddia edilen Zerkavî'nin Amerikalý bir rehineyi öldürürken maskeli görüntüsünü tespit edenler bu kez ayađýnyn sađlam olduđunu söylemek Ladin'in aksine ortalýda maskesiz çýkmamaktadır. Bir infaz sýrasýnda konuþan Zerkavî ayný baþka bir sesli bildiri yayýnlýyor ama sesler farklıdır. Üstelik Zerkavî'nin konuþmasýnyn Ürdün aksanlı bir Arapça deđildir ve dahasý altýn yüzük takmaktadır. “Þiilerle-Sünniler arasýnda bir iç savaþ baþlatmaktan” söz eder. Yani tam da iþgalcilerin iddia ettiđi ve ellerini ovuşturarak beklediđi bir durumu dile getirir. Böyle bir durum akla “acaba bir kaç Zerkavî mi mevcut” sorusunu getirmektedir. Selefi çizgideki gruplarýn internet sitelerindeki bilgi ve fotođraflara bakýlýrsa Zerkavî vardýr ve yapamaktadır. Hatta, Suudi Arabistan'da yayýmlanan el Vatan gazetesine göre (22 Eylül 2004) Zerkavî'nin Ladin'in adamý deđil rakibidir ve o da pek yakýnda 11 Eylül benzeri bir saldýrý için hazýrlýk yapmaktadır. Ayný habere göre Zerkavî'nin Irak'taki toplam askeri gücü ve kentlere göre dađýlýmý þöyledir. Irak'ta merkez üs edinilen Felluce'de 500, Musul'da 400, Anbar'da 60, Bađdat'ta 50, Diyala'da 80 ve Suriye yakýnlarýndaki El Kaim'de 150 silahlý adam ve bol miktarda cephane. b. Örgüt ve EylemleriSon dönemde Irak”ta kaçırdýlan TIR þoförlerinin görüntüleri, Tevhid v Cihad, örgütünün adý ve pankartýnny epliđinde yayýmlandý. Kaçırdýlan çok sayýda kípini öldürölme üstlendi. Örgüt her ne kadar faaliyetlerini internet üzerinden duyursa da, sitesi sürekli çökertildiđi için eylemlerinin düzenli olarak takibi zordur. ABD, Irak'taki her türlü büyük eylemi Zerkavî grubunun yaptýđýnny düþünmekte, Zerkavî'yi gerekçe göstererek baþta Felluce olmak Sünni bölgeleri sürekli bombalamaktadır. Amerika'nyn Zerkavî gurubunun yaptýđýnny düþündüđu eylem bazýlarý, Ürdün Büyükelçiliđi'ne düzenlenen saldýrý, Bađdat'taki BM binasýnyn havaya uçurulması ve diđer illerdeki çok sayýda yapýlan feda saldýrýlarý, 7 Eylül'de yedi Amerikan askerinin öldürölmesi, aralarýnda bir Koreli, Türk ve Bulgar'ýn da bulunduđu çok sayýda kípini kaçırdýlan öldürölmesi ve en son iki Amerikalý ile bir Ýngiliz'in kaçırdýlmasıdır.[15][15] 3. Ebu Bekir Sýd Tugaylarý"Selefi Ebu Bekir el Sýddýk Tugaylarý" örgütü, bir Türk - Amerikan ortak firmasýnyn 10 iþçisini kaçırdýđýnny açýkladý. Örgüt, El Cezire televizyonuna gönderdiđi video kasette, þirketin içinde ülkeden çekilmemesi halinde bu kípileri öldüreceđi tehdidinde bulundu. Irak'ta ilk kez bir Türk firmasý için çalıþan bu kadar çok sayýda iþçi kaçırdýldý. Irak'ta benzer isimli bir örgüt ađustos ayýnda Danimarka ve El Salvador'u ülkedeki askerlerini çekmesi konusunda uyarmýptý. 4. Irak Milli Ýslâmî DireniþDiđer gruplar gibi bu da iþgalden hemen sonra (16 Haziran 2003'te) kuruldu. Örgüt amacýnny Irak'ýn askeri ve siyasi iþgalden kurtarýlması ve yerine bađýmsýz bir Ýsl devleti kurulması olarak açýkladý. Bu örgüt, Amerikan iþgal güçlerine karþý silahlý eylemler düzenlemektedir. Faaliyet bölgesi Bađdat'ýn batýsý ve özellikle de Ebu Gureyb”tir. Bunun yaný sýra Han Dari, Felluce, Ninova ve Diyala gibi bölgelerde askeri faaliyetleri vardýr. Sesini genellikle cami önlerinde dađýttýđý bildirilerle duyurmaktadır. Örgüt 19 Ađustos tarihli bildirisinde, 27 Temmuz-7 Ađustos 2004 tarihleri arasýnda günlük olarak iþgal güçlerine karþý eylem gerçekleþtirdiđini, onlarca Amerikan askerini öldürdüđünü ve çok sayýda zýrhly aracy tahmin ettiđini belirtmektedir. En etkili eylemi Felluce'de bir Amerikan helikopteri düþürmesi olmuþtur. Askeri kanadı kimi zaman “Devrim Tugaylarý' (1920'deki Ýngiliz iþgaline karþý gerçekleþtirilen halk direniþine atfen) kimi zaman da 'Zübeyr Bin Avam Tugaylarý' olarak adýnny açýklamaktadır. 5. Ensar El Sünnel Ensar El Sünnel”nin lideri, 'Emir' olarak tanýmlanan Ebu Abdullah Hasan Mahmut”tur ancak hakkýnda çok þey bilinmemektedir. Bildirilerin altýnda hep bu isim vardýr. Yeraltýnda silahlý mücadele eden bir örgüt olmasýndan dolayı bu kod ad kullanılmaktadır. Kimi kaynaklara göre örgütün, ordusunun adýnny “Ensar El Sünnel Ordusu' olarak koymasýndaki asýl amaç, Mukteda Sadr liderliđindeki “Þii” Mehdi Ordusu'ndan ayrýþmak, hem mezhebi olarak farklı olduklarýnny göstermek, hem de direniþin “Sünni” kimliđi üzerine vurgu yapmaktadır. Örgüt Sünnilerin ibadet ettikleri

camilerde aktif bir faaliyet sürdürmektedir. Örgütün askerî kanadı, Selahattin Tugayları ve geçtiğimiz aylarda İsrail tarafından behit edilen Hamas Liderine atfen Rantisi Tugayları[16][16] olarak bilinmektedir. Örgüt adını Amerikan karargâhına Diala'da yaptıkları saldırılarla duyurmuştur. Vehhabî kökenli bir İslâmî anlayış benimsediği söylenmektedir. Örgüt Eylül 2003'te ilk bildirisini yayımladığında Irak'ın düpman işgali altında olduğu için işgale karşı cihadın her Müslümana farz olduğunu belirtmiş; kendisini "Selefi" bir hareket olarak tanımlamış ve ordusunun da, bir grup mücahit, siyasetçi ve asker tarafından ve ülkenin deşipik yörelerinde işgale karşı savanan küçük grupların bir araya gelmesi suretiyle kurulduğunu belirtmiştir. Yçlerinde eski Irak ordusunda görevli subay ve erlerle birlikte, yurtdışından gelen bazı Arapların da olduğu sanılmaktadır.Örgüt, internet sitesindeki yazı ve bildirimlerinde bilere karşı sert tavrıyla dikkat çekmekte ve bilileri "müpriks" olarak tanımlamaktadır. Felluce, Ramadi, Bakuba ve Musul gibi Sünni nüfusun yoğun olduğu bölgelerde etkilidir. Web siteleri, Iraklı diğer silahlı grupların siteleriyle kıyaslandığında daha profesyonel olarak hazırlanmış imajını vermektedir. Örgüt, eylemlerini bu siteden duyurmaktadır. Üstlendiği eylemlerin bazıları bunlardır:Kerkük'te polis karakoluna yapılan ve 55 kişinin ölümüne neden olan saldırı. Yine Kerkük'te Talabani liderliğindeki Kürdistan Yurtseverler Birliği bürosuna yapılan saldırı. Musul'da polis karakoluna yapılan saldırı (11 ölü, 55 yaralı). Erbil'deki feda saldırısı. Ba'dat'ta Amerikalı ve İngilizlere saldırılar. İspanyol askerlerine saldırı. Ba'dat'taki Türkiye Büyük Elçiliği'ne saldırı (24 Ekim 2003). Örgüt, Musul valisine düzenlenen suikast girişimini de üstlendi. Bunlar eylemlerinden sadece birkaçı. İnternet sitesindeki açıklamalarına göre Irak'taki çok sayıda saldırının sorumluluğu bu örgüte aittir. Musul ve Musul'da polis karakollarına yapılan, feda eylemlerini de bu örgüt üstlenmiştir. Irak İslâm'ı Direniş Cephesi, İslâmî örgütleri aynı platformda toplayan bir çatı örgüt olarak bilinmektedir.Örgüt kendini diğer bazı selefi gruplardan da ayrı tutmakta, örneğin Ba'dat'ta yapılan Irak sefileleri toplantısını sert dille eleştirmektedir. Irak'taki direniş gruplarının ortak çatı altında toplanmayı amaçlayan "Irak'ın Kurtuluşu İçin Ulusal Cephe" adlı örgüt de tanımadığını, kendilerinin bu çatı altında olmadığını, bu cepheyi milliyetçi olduğu için kabul edemeyeceklerini belirtmektedirler. 6. Irak İslâmî Direniş CephesiMezhebî bir kaygı gütmeyen Irak İslâmî Direniş Cephesi (CAM) adından da anlaşılabileceği üzere bazı İslâmî grupların çatısındadır. Kısa adı, örgüt adındaki kelimelerin Arapça baş harflerinden oluşturulan CAM'dir. Bazı gruplar bu isim altında bir araya geldiklerini ilk defa geçen Mayıs ayında duyurdu (5 Mayıs 2004). Örgüt bildirimlerinde daha çok Irak'taki Yahudilerin faaliyetleri konusunda uyarılarda bulunmaktadır.Örgütün askerî kanadının adı "Selahaddin Tugayları" ve "Seyfüllah el Meslul" ve "Behid Rantisi Tugayları"dır (Filistin'de İsrail tarafından behit edilen Hamas lideri Abdul Aziz Rantisi'ye atfen). Örgüt bu ana kadar Irak'ta çok sayıda eylemi üstlenmiştir. Örneğin Ninova'daki işgal güçlerinin merkezine ve Musul havaalanına yapılan saldırıları CAM sahiplenmiştir. Diyala'da bir Amerikan askerinin öldürülmesini de yine örgütün askerî kanadından Behid Rantisi Tugayları üstlenmiştir.Cephe, zaman zaman yayımladığı bildirimlerde kendisine bağlı silahlı grupları eylem yapmaya çağırmakta ve bur camî önlerinde dağtıştırdığı bildirimlerle örgüt üyelerine ulaştırmaktadır. Bildirimlerdeki söylemlerinde bakıldığında Selefi bir yapı olmadığını anlaşılmaktadır. Sünni ve bilere birlikte işgale karşı mücadele çağrısı yapmaktadırlar (Siyasi büro imzasını taşıyan 12 Eylül 2004 tarihli bildiri). Nedenle Ensar El Sünn'e göre daha ümmetçi bir örgüt olduğu rahatlıkla söylenebilir. 7. Irak İslâm OrdusuDünya gündeminde birinci sıraya oturmaı olan iki Fransız gazetecinin kaçırılması olayını bu örgüt üstlenmiştir. Örgüt rehinelere serbest bırakılması için Fransa'daki türban yasasını serbest bırakılması partisini sürmüş ve yapılan arabuluculuk girişimlerini reddetmiştir.ABİ ve Saddam'a karşı olduklarını açıklayan bu örgüte, Irak'ta faaliyet gösteren bir Kuveyt birliği çalışan bir grup Hindistanlı, Kenyalı ve Mısırlıyı kaçırın ve ardından da rehinelere serbest bırakın. Kara Tugaylar Grubu'nun da bağlı olarak çalıştığını sanılmaktadır. 8. Ulusal Fedailer Cephesi Lübnan'dan yayın yapan LBC televizyonu, 20 Haziran 2003'te bu örgüte ait bir basın açıklamasını yayımladı. Açıklamada şöyle deniyordu: "Biz, işgalcilerin terörist saldırılarına cevap olarak Amerikalılara bir biri ardından darbeler vurma konusunda kendimize söz verdik. İşgalciler rasgele saldırılarla sivilleri öldürmek ve Irak'taki insanların küçük düpürücü faaliyetlerde bulunmak suretiyle bu terörü yürütüyorlar. Biz de onlara diyoruz ki: Askerlerinin selametini istiyorlarsa en kısa zamanda temiz Irak toprağını terk etsinler. Aksi takdirde öldürdükleri ya da aşıladıkları veya evini gasp ettikleri her Iraklı için kendilerinden intikam alacağız." C. Vatancı ÖrgütlerIrak'ta çatışmaların bir boyutu da işgale karşı direnen, önceki rejimden ya da radikal İslâmî gruplardan destek almayan sıradan Iraklıların bir araya getirilerek oluşturulan gruplardır. Bunlar arasında çepitli eğilime sahip gruplar bulunmasına rağmen milliyetçi, Anti Amerikan ve İsrail karşıtı olmak ortak noktaları olarak görülebilir. Arap milliyetçisi oldukları söyleyen bu grupların üyeleri Saddam Hüseyin'i de Amerikalılar kadar sevmediklerini belirtmektedir. Irak son derece militarize olmuş bir toplum olduğundan silâh bulmakta zorlanmayan bu gruplar bazen bir apiret çerçevesinde örgütlenmekte bazen de işini ve umudunu yitirmiş eski subay, istihbaratçı, Baasçılardan veya işgale karşı olan diğer insanlardan destek ve eleman sağlamaktadır. Özellikle, apiret başları ve dinî değerlerin önemli ölçüde rol oynadığı grupların eylemlerinin çoğu organize olmadığını beklende değerlendirilmeler bulunmasına rağmen bu grupların kendi açıklamalarında bu sorunun gün geçtikçe aşıldığı iddia edilmektedir. Yukarıda da özellikleri sayılan gruplar arasında en bilinenleri ve etkinleri Irak Devrimcileri El Enbar Silahlı Tugayı, Kara Sancak Örgütü ve Muhammed'in Ordusu'dur. Sonucusu hakkında çepitli

spekülasyonlar bulunmasına rağmen örgütün üyesi olduklarını iddia eden kişiler, açıklamalarının kendilerinin ne radikal İslâmî ne de Baasçı olduklarını söylemektedirler. Bunların gevrek bir biçimde örgütlenmeleri ve örgütsel yapılarının henüz çok güçlü olmamaları onları kısmen etkisiz yakalanmama konusunda bir avantaj yarattığı da belirtilmektedir. Bu örgütlerin gün geçtikçe daha fazla sempati toplamalarının yanı sıra duydukları nefret, düşmanlık ve yapıları hayal kırıklığı nedeniyle yeni grupların ortaya çıkması da mümkündür. Sonuç Görüldüğü gibi Irak'ta direnişin oranda Sünni örgütler ve Baasçılar etkin role sahiptir. Çoğunluğu oluşturan Şii liderler ise muhtemelen "Bekle gör." politikası uygulamaktadırlar. Şii liderleri Sistani'nin siyaset ile pek ilgilenmemesi, hatta iğgalcilere karşı ılımlı bir tutumla sahip olması da önemli bir etkidir. Meclis İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Mehmet Elkatmı'nın da dediği gibi ABD Irak'ta eşi görülmemiş bir soykırım uygulamaktadır. Katliama karşı gerek Iraklı Müslümanlar ve Arap milliyetçileri, gerekse dünyanın değişik bölgelerinden gelen "duyarlı" Müslümanlar iğgale karşı direnmektedirler. İğgal Iraklıların zihinlerinde mebrulamadığı sürece başarıya ulaşamayacaktır. Direnişçilerin yakalanması halk desteğinin olduğunu göstermekte ve Irak'ta aslında bir halk direnmektedir. Irak'taki direniş, bizlere "Ehl-i Sünnet" in de direnişin sembolü olabildiğini, Şii dönemin imamına itaat anlayışının ise bazen durağanlığa yol açabildiğini de imlemektedir. Kaynakça: Turan, Sefer, "Irak'ta Silahlı Örgütler", Radikal, 07.11.2004. Turan, Sefer, "Irak'ta Silahlı Örgütler", Radikal,

07.11.2004. <http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2002/12/13/dunya/dunya1.html>,

17.11.2004. http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=11147&yorum_id=1,

17.11.2004. <http://www.avsam.org/turkce/yayinlar/stratejikanaliz/makale/makalestran151.htm>

, 17.11.2004. <http://209.157.64.200/focus/f-news/953726/posts>

07.11.2004. <http://www.mideasti.org/html/perspective20030814-hashem.html>

07.11.2004. <http://www.ntvmsnbc.com/news/278350.asp>,

17.11.2004. [http://www.yenimesaj.com.tr/index.php?sayfa=yazarlar&haberno=3732&tarih=2003-](http://www.yenimesaj.com.tr/index.php?sayfa=yazarlar&haberno=3732&tarih=2003-04-03)

04-03, 17.11.2004. Kayacan, Murat "Irak'ta Direnişçi Örgütler", Haksöz Derg., S. 166-167, İstanbul, 2005

[1][1] Her ne kadar basında bu isim yer almıyorsa da bu örgütün gerçekten bu ad altında faaliyet gösteriyor oluşu pek akla yatkın gözükmemektedir. [2][2]

<http://www.avsam.org/turkce/yayinlar/stratejikanaliz/makale/makalestran151.htm>,

17.11.2004. [3][3] <http://www.ntvmsnbc.com/news/278350.asp>, 17.11.2004. [4][4]

<http://www.avsam.org/turkce/yayinlar/stratejikanaliz/makale/makalestran151.htm>,

17.11.2004. [5][5] A.y. [6][6]

<http://www.avsam.org/turkce/yayinlar/stratejikanaliz/makale/makalestran151.htm>,

17.11.2004. [7][7] <http://www.ntvmsnbc.com/news/278350.asp>, 17.11.2004. [8][8] Ensar

üyelerinin hiçbir şekilde Saddam Hüseyin'le bir ilişkileri olmadığını da belirtmek gerekir. [9][9]

<http://www.avsam.org/turkce/yayinlar/stratejikanaliz/makale/makalestran151.htm>,

17.11.2004. [10][10]

<http://www.yenimesaj.com.tr/index.php?sayfa=yazarlar&haberno=3732&tarih=2003-04-03> ,

17.11.2004. [11][11] <http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2002/12/13/dunya/dunya1.html>,

17.11.2004. [12][12] http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=11147&yorum_id=1,

17.11.2004. [13][13] <http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2002/12/13/dunya/dunya1.html>,

17.11.2004. [14][14] http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=11147&yorum_id=1,

17.11.2004. [15][15] İstanbul'daki sinagog ve yabancı hedeflere yönelik saldırılardan sorumlu tutulan Habib Aktaş'ın Irak'ta öldürülmesinden sonra Tevhid ve Cihad, Aktaş'ı sahiplenerek

internette görüntülerini yayımladı. [16][16] Irak İslami Direniş Cephesi'nin ordusunun

adının da Selahattin Tugaylar ve Behit Rantısi Tugayları olduğu söylenmektedir.